

МІЖНАРОДНІ ТОРГОВЕЛЬНІ КОНФЛІКТИ ЯК РУШІЙНА СИЛА ЕВОЛЮЦІЙНОГО РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Іринчина Інна Борисівна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри міжнародної торгівлі та маркетингу,

Київський національний економічний університет

імені Вадима Гетьмана

Трансформація основ міжнародних економічних відносин неминуча за умов кризи глобальних та регіональних інституцій та постійного перевищення пропозиції над купівельно спроможним попитом на міжнародних ринках товарів, послуг, ресурсів та продуктів інтелектуальної власності. Об'єктивно, сучасний стан міжнародних економічних відносин характеризується протиріччям між необхідністю держав взаємодіяти одна з одною задля максимального розкриття наявного потенціалу та здобуття та розвитку набутих переваг й усвідомленням суто власної одноосібної відповідальності держави за рівень добробуту національної економічної системи, рівень національної економічної безпеки тощо.

Глобалізація як пов'язаність економік держав Світогосподарської системи передбачає збалансування розвитку держав – суб'єктів цієї системи. Пов'язаність не є природньою перевагою для жодної держави Світу. Проте, має стати набутою, навмисне розвиненою перевагою кожної держави – суб'єкта міжнародних економічних відносин на даному етапі їх еволюційного розвитку. Що ми маємо на сьогодні?

1. Толерантність до оточуючого середовища, що політично декларується.

2. Байдужість до оточуючого середовища, що реально (статистично) економічно й політично фіксується.

Отож, природній висновок що роблять свідомі держави полягає у пріоритеті власних НЕІ (національних економічних інтересів) й прагненні розкриття максимуму потенціалу Держави у Світогосподарській системі, з одного боку. З іншого, чіткий економічний прорахунок мінімуму завантаження виробничих потужностей національної економіки задля виявлення і забезпечення ефективного рівня НЕБ (національної економічної безпеки).

Міжнародні економічні відносин між державами і бізнесом характеризується як єдність та боротьба протилежностей, розвиток яких відбувається через конфлікти, суперечки, торговельні війни й не тільки торговельні в решті решт. Нажаль, шукати відповідь на питання:

хто винен? Не сприятиме вирішенню проблематики трансформаційного процесу у МЕН. Отож, досліджуємо проблематику задля пошуку й прийняття рішень у відповідності із запитанням – що робити аби сприяти позитивному руху трансформаційних процесів у міжнародних економічних відносинах. Джерело життя держави в особі її національної економічної системи – це енергія. Енергія – це дієвість, активність як юридичних так і фізичних осіб й активується вона, нажалі перед усім як реакція на конфлікт. І це позитивна характеристика конфлікту, насправді. Адже у протилежному випадку, у разі ігнорування конфлікту – ризики загибелі – припинення діяльності суб'єктів ринку неминучі. Дослідження основ різної категорії конфліктів у міжнародній торговельній системі засвідчує – без дієвості злочинна, перш за все для сторони яка ігнорує загрози й не «тримає удар».

У відповідності до трактування WTO – Світової організації торгівлі, під міжнародними торговельними суперечками слід розуміти – суперництво країн та/або груп країн, що породжується зіткненням їх інтересів на ринках продукції однієї або декількох галузей економіки та проявляється загостренням проблеми збуту товарів (послуг) певної країни (або країн) через обмеження доступу на ринок іншої країни (або країн), при цьому учасники міжнародної торгівлі намагаються знизити конкурентоспроможність товарів торговельного опонента або взагалі його усунути за допомогою системи обмежувальних та/або заборонних заходів [1].

Отож, у практиці Світової організації торгівлі суперечками вважаються суттєві розбіжності між країнами в інтерпретації певного торгового правила чи зобов'язання. СОТ є глобальною інституцією, покликаною сприяти виходу сторін із конфлікту. Врегулювання суперечок є важливим засобом гарантування виконання членами СОТ зобов'язань, які були прийняті під час торгових переговорів. Проте, проведені нами науково-практичні дослідження чисельної когорти конфліктів у системі міжнародних торговельних відносин, за алгоритмом: 1) цілі і мотиви країни, що спричинила суперечку; 2) суб'єкти (учасники); 3) об'єкт суперечки; 4) просторові масштаби; 5) ступінь інтенсивності (ступінь глибини); 6) тривалість; 7) методи врегулювання; 8) наслідки суперечки – засвідчують – потерпає кожна із сторін конфлікту, фіксуючи у підсумку значні втрати часу, фінансів та інших ресурсів, як складових ефективного функціонування суб'єктів у світогосподарській системі. І немає значення мова йде про міждержавні чи між корпораційні протиріччя, суперечки, конфлікти включаючи торговельні війни й, у разі їх невирішення, війни політичні тощо.

До прикладу, активними учасниками міжнародних торговельних конфліктів є: по-перше, США – ЄС, коротка суть яких:

- прямий та прихований протекціонізм;
- нав'язування власних стандартів;

- порушення правил режиму найбільшого сприяння;
- зловживання дозволеними СОТ антидемпінговими засобами.

По-друге, США – Китай. Стисла характеристика яких: прагнення до посилення «Голосу» у геополітиці та геоekonomіці

- штучне завищення курсу юаня;
- обмеження експорту;
- нелегальний китайський експорт;
- Китай – ЄС. Характеристика;
- нав'язування Китаю власних стандартів;
- маніпуляції тарифами на експорт.

Глибинний аналіз демонструє ключовий сенс проблематики конфліктів – максимізація прибутку, і немає значення чи то питання полягає у частці країнного ринку компанії чи прагненні підвищити політичну силу голосу держави у світогосподарській системі.

Слід акцентувати увагу на такій категорії наслідків:

1. Економічні (фінансові та матеріальні втрати країн-учасниць, економічна криза, підвищення цін на імпорту продукцію, зниження конкурентоспроможності продукції тощо).

2. Соціальні (зростання безробіття у експортоорієнтованих галузях потерпілої країни, падіння реальних доходів населення тощо).

3. Технологічні (обмеження доступу нових технологій на ринки країн, що розвиваються тощо).

Розв'язання торговельних суперечок у СОТ регулюється відповідним документом – «Домовленістю про правила і процедури, що регулюють розв'язання суперечок» (ДРС), яка є доповненням до Угоди про створення СОТ. [1] Окрім СОТ, міжнародними інституціями покликаними врегульовувати розбіжності інтересів учасників міжнародної торгівлі є ООН, регіональні інституції ЄС, ЛАД, АСЕАН та ін.

На наше фахове переконання, сучасність акцентує перевагу застосування усіх можливих технологій та інструментів запобігання конфліктів, починаючи із діалогу (перемовин) між учасниками, проведення консультацій, застосування «добрих послуг примирення» тощо, у першу чергу. І тільки опісля, застосування правових інструментів міжнародного суду, міжнародного арбітражу. Надалі, черга залучення міжнародних організацій.

У протилежному випадку, випадку не досягнення нейтральності відносин, як мінімум, у дію має йти формування моделей поведінки (дій) учасників у конфлікті. Зокрема, ефективною є практика: «тримати удар», «досягнення мети за тисячу кроків» та інші.

Таким чином, науково-практичне дослідження демонструє перманентний стан конфліктності взаємин учасників міжнародного торговельного співтовариства в умовах, коли принцип: рівні умови торгівлі

виявляється не справедливим у світогосподарській системі у якій учасники знаходяться в нерівних умовах за численними характеристиками. Найкраща війна – нерозпочата війна – до цього варто прагнути усіма можливими і неможливими засобами та інструментами.

Список використаних джерел:

1. Матеріали WTO. URL: http://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/dispu_e.htm (дата звернення: 17.10.2024).
2. Торговельно-економічне співробітництво. URL: <https://usa.mfa.gov.ua/ukrayina-ta-ssha/torgivelnno-ekonomichne-spivrobitnictvo> (дата звернення: 10.09.2024).
3. Regulatory Requirements URL: <https://www.macmap.org/en/query/regulatory-requirement?reporter=842&partner=804&product=300410&level=6&rtype=I>
4. Договірно-правова База. URL: <https://usa.mfa.gov.ua/ukrayina-ta-ssha/dogovirno-pravova-baza> (дата звернення: 10.10.2024).
5. Політика та історія дипломатичних відносин. URL: <https://ua.usembassy.gov/uk/our-relationship-uk/policy-history-uk/> (дата звернення: 10.10.2024).
6. Торговельно-економічне співробітництво URL: <https://usa.mfa.gov.ua/ukrayina-ta-ssha/torgivelnno-ekonomichne-spivrobitnictvo> (дата звернення: 10.10.2024).